

Derleme makale / Review • DOI: 10.48071/sbuhemsirelik.1449992

Transkültürel Hemşirelik ve Kültürel Yeterlilik için Papadopoulos Modeli¹

The Papadopoulos Model for Transcultural Nursing and Cultural Competence

Ebru DİĞRAK² , Ayfer TEZEL³

Yazarların ORCID numaraları / ORCID IDs of the authors:
E.D 0000-0001-7406-4769; A.T. 0000-0001-6370-883X

¹Bu derleme 30 Kasım-2 Aralık 2023 tarihinde yapılan 4. Uluslararası 7. Ulusal Kültürlerarası Hemşirelik Kongresi'nde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

²İzmir Ekonomi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, İzmir, Türkiye

³Ankara Üniversitesi, Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Bölümü, Ankara, Türkiye

Sorumlu yazar / Corresponding author: Ebru DİĞRAK
E-posta: ebru.digrak@ieu.edu.tr

Geliş tarihi / Date of receipt: 11.03.2024

Kabul tarihi / Date of acceptance: 29.04.2024

Atıf / Citation: Dıgırak, E. ve Tezel, A. (2024). Transkültürel hemşirelik ve kültürel yeterlilik için Papadopoulos Modeli. *SBÜ Hemşirelik Dergisi*, 6(2), 175-180. doi: 10.48071/sbuhemsirelik.1449992

ÖZ

Kültürel yeterlilik, farklı kültürlerden insanlar ile etkin iletişim kurma yeteneğidir ve hem ömür boyu gelişen bir süreç hem de çıktı olarak görülmektedir. Kültürel yeterliliğin geliştirilmesinde modeller rehber olarak kullanılmaktadır. Ülkemizde kullanılması için önerilen Papadopoulos Modeli, kültürel farkındalık, kültürel bilgi, kültürel duyarlılık ve kültürel uygulama (yeterlilik) olmak üzere dört yapıdan oluşmaktadır. Kültürel farkındalık, kendi kültürel geçmişimiz ve kültürel kimliğimiz hakkında sahip olduğumuz farkındalığın derecesidir. Kültürel yeterliliğin ilk yapısı olan kültürel farkındalık, kültürel bilgi ile desteklenmelidir. Kültürel bilgi, farklı kültürlerden insanlar ile temas kurulması, onların sağlık inançları ve davranışları hakkında bilgiler edinilmesi ile artırılabilir. Kültürel duyarlılığa ulaşmanın yolu karşılıklı güven, kabul ve saygının yanı sıra uzlaşmayı içerir. Kültürel uygulama (yeterlilik) son yapıdır ve kazanılan kültürel farkındalık, bilgi ve duyarlılığın sentezidir. Bu model hem çok kültürlü hem de ırkçılık karşıtı bakış açılarını birleştirir, eşitlikler ve insan hakları konusunda daha geniş bir anlayışa sahiptir. Bu makalede amaç, transkültürel hemşirelik ve kültürel yeterliliğin geliştirilmesinde kullanılan Papadopoulos Modeli'nin gelişimi, yapıları ve birbiri ile olan ilişkilerini ve hemşirelikte kullanımını açıklamaktır.

Anahtar Kelimeler: Kültür; kültürel çeşitlilik; kültürlerarası hemşirelik; kültürel yeterlilik.

ABSTRACT

Cultural competence is the ability to communicate effectively with people from different cultures and is seen as both a lifelong process and an outcome. Models are used as a guide in the development of cultural competence. Papadopoulos Model which is proposed for use in Turkey, consists of four constructs: cultural awareness, cultural knowledge, cultural sensitivity and cultural practice (competence). Cultural awareness is the degree of awareness we have about our own cultural background and cultural identity. Cultural awareness, the first construct of cultural competence, should be supported by cultural knowledge. Cultural knowledge can be increased through contact with people from different cultures and information about their health beliefs and behaviors. The path to cultural sensitivity involves mutual trust, acceptance and respect as well as compromise. Cultural practice (competence) is the final construct and is the synthesis of acquired cultural awareness, knowledge and sensitivity. This model combines both multicultural and anti-racist perspectives and has a broader understanding of inequalities and human rights. The aim of this article is to explain the development of the Papadopoulos Model used in the development of transcultural nursing and cultural competence, its constructs and its relationship with each other and its use in nursing.

Keywords: Cultural competence; cultural diversity; culture; transcultural nursing.

Bu eser, Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Giriş

Son yıllarda dünyada küreselleşme süreçleri, ulaşımın kolaylaşması, etnik çatışmalar, savaşlar ve doğal afetler göçlerin artmasına neden olmuştur. Uluslararası Göç Örgütü'ne göre dünya çapında yaklaşık 281 milyon uluslararası göçmen vardır ve her 30 kişiden bir kişi göçmen olarak yaşamaktadır (International Organization for Migration, 2022). Ekonomik İş Birliği ve Kalkınma Örgütü'ne göre, 2022 yılında örgüte üye ülkelerde 6 milyondan fazla göçmen yaşadığı ve göç oranının %26 oranında arttığı belirtilmiştir (The Organisation for Economic Co-operation and Development, 2023). Türk toplumunda 2024 yılında 1.113.084 yabancı uyruklu vatandaşın kalıcı olarak ikamet ettiği ve 3.194.185 göçmenin yaşadığı bildirilmektedir (Göç İdaresi Başkanlığı, 2024). Ayrıca Türkiye'de sağlık sektöründeki gelişmeler sağlık turizmüne yansımış, 2019 yılında 756.926, 2021 yılında 729.592; 2022 yılında 1.381.807 ve 2023 yılında 1.538.643 yabancı sağlık hizmeti almıştır ve giderek artan bir ivme artmaktadır (Uluslararası Sağlık Hizmetleri, 2024). Bu durum son yıllarda hem dünyada hem de ülkemizde etnik demografinin sürekli olarak değiştiğini ve kültürel çeşitliliğin arttığını göstermektedir.

Farklı kültürlerden oluşan bu çeşitlilik, Türkiye'yi çok kültürlü bir ülkeye dönüştürmektedir ve sağlık sisteminde zorlukların yaşanmasına neden olmaktadır. Farklı kültürden gelen hastaların / bireylerin kültürel geçmişlerine bağlı kalarak, sağlıkta eşitsizlikleri en aza indirmek için sağlık çalışanlarının kültürel özellikleri değerlendirmesi ve kültürel yeterliliklerini geliştirmeleri gerekmektedir (Kouta, Vasilou ve Raftopoulos, 2016). Hemşirelerin bakım verdikleri toplumun kültürel özelliklerini değerlendirmesinde ve kültürel verilere daha standardize edilmesinde kültürel model ve rehberlerin kullanılması önerilmektedir (Çakır Koçak ve Sevil, 2015).

Hemşirelik alanında ilk olarak "transkültürel hemşirelik" kavramını Leininger'in kültür ve sağlık arasındaki ilişkiyi ortaya koymasıyla başlamış ve daha sonra geliştirilen modeller Leininger'den etkilendirilmiştir (Güven, 2021; Okeya 2021). Leininger, 1950'lerde kültürlerarası hemşirelikte ilk teoriyi ve ardından teorisinin kavramları ile ilişkisini açıklamak için "Gün Doğumu Modeli"ni geliştirmiştir. Model bireyin dünya görüşünün, çevre ile etkili olduğu sosyal ve kültürel yapı üzerindeki etkilerini yansıtmaktadır (Russell, Brunero ve Lamont, 2014). Giger ve Davidhizar, 1988 yılında bireylere yönelik bakımda tek yönlü yaklaşıma engel olma çabası ile hemşirelik öğrencilerinin farklı kültürden gelen hastaları değerlendirmesi, uygun bakım vermelerine yardımcı olması, kültürel değerler ve onların etkilerini değerlendirmek amacıyla "Transkültürel Değerlendirme Modeli"ni geliştirmiştir (Giger ve Davidhizar, 2002). Purnell 1995 yılında hemşirelik öğrencilerine klinik değerlendirme aracı olarak geliştirdiği "Purnell'in Kültürel Yeterlilik Modeli"nde bireylerin kültürel geçmişini değerlendirmek için sadece bireylerin değil, aynı zamanda aile, toplum ve küresel toplumun da değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır (Purnell, 2009). Bu üç model ülkemizde farklı gruplarda araştırmalarda kullanılmıştır (Çınar ve Eti Aslan, 2018; Yalçın Gürsoy ve Tanrıverdi, 2020; Aytaç, 2023; Soylu, Ergöz, Yağcan, Bilgiç ve Aluş Tokat, 2023; Topaloğlu Ören, Yaşar, Tok Yanık ve Kavlak, 2024). Hemşirelerin ve hemşirelik öğrencilerin, transkültürel hemşirelik ve kültürel yeterliliklerini geliştirilmesine yönelik kullanılan modellerden biri de Papadopoulos Modeli'dir (Kouta ve ark., 2016; Repo, Vahlberg, Salminen, Papadopoulos ve Leino-Kilpi, 2017; Geleta, Radie ve Areri, 2021).

Papadopoulos Modeli hemşirelik sürecinde hastanın / bireyin kültürel inanç, davranış ve ihtiyaçlarını dikkate alarak, etkili sağlık bakımı sağlama kapasitesini belirlemektedir (Çınar ve Eti Aslan, 2018). Bu model, kültürel farkındalık, kültürel bilgi, kültürel duyarlılık ve kültürel uygulama (yeterlilik) olmak üzere dört yapıdan oluşmaktadır. Hemşirelikte kullanılan kültürel alandaki diğer teori ve modellerden farklı olarak Papadopoulos Modeli, hem bu dört yapıyı ele almaktadır hem de sağlık hizmetlerinde eşitliğin, insan hakları anlayışının ve karar verme sürecine birey ve toplum katılımının önemini vurgulamaktadır (Papadopoulos, 2006; Papadopoulos, 2018). Ayrıca bu model, bakım verenlerin kültürel yeterliliğini ölçmek için bir değerlendirme aracına sahiptir (Papadopoulos, 2006; Dıgırak ve Tezel, 2022).

Amaç

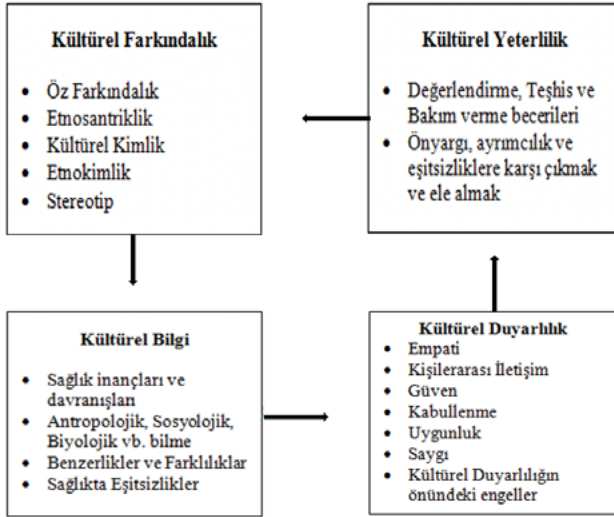
Bu makalede amaç, kültürel yeterliliğin geliştirmesi için Papadopoulos Modeli'nin gelişimi, yapıları ve birbirleri ile ilişkisini ve modelin hemşirelik ve hemşirelik eğitiminde kullanımını açıklamaktır. Bu amaç doğrultusunda, bu modelde yer alan yapıların hemşirelik öğrencilerinde kültürel yeterliliğinin geliştirilmesi, değerlendirilmesi ve kültürel süreçlerin anlaşılmasına ve dolayısıyla hemşirelik alanına katkı sağlayacağı değerlendirilmektedir.

Papadopoulos Modeli

Model ilk olarak Papadopoulos, Tilki ve Taylor tarafından 1990'ların başında Birleşik Krallık'ta kültürel yeterliliğin geliştirilmesi için Papadopoulos, Tilki ve Taylor Modeli olarak geliştirilmiştir (Papadopoulos, Tilki ve Lees, 2004). Daha sonra Papadopoulos, temel değerleri ve genişletilmiş tanımları oluşturarak modeli güncellemiştir. Modele göre kültürel yeterlilik, yaşamımız boyunca kazandığımız ve kazanmaya devam ettiğimiz bilgi ve becerilerin sentezi ile insanların kültürel inanç, davranış ve ihtiyaçlarına göre etkin sağlık hizmeti sunma becerilerinin kazanılması olarak tanımlanmaktadır. Modelin temel ilkelerinden biri, baskıcı ve ayrımcı uygulamalara karşı çıkmak ve hastaların / bireylerin sağlık hizmeti kararlarına katılımını teşvik etmektir (Boyle, 2012). Bu bağlamda kültürel açıdan yetkin bir sağlık çalışanı; sağlık hizmeti kullanıcılarına herhangi bir şekilde zarar verebilecek, ayrımcılık yapabilecek veya onları dezavantajlı duruma düşürebilecek kabul edilmiş normlara, uygulamalara ve hatta değerlere meydan okuma cesaretine sahip olan kişidir (Papadopoulos, 2018). Model etkili, güvenli, tarafsız ve kaliteli bakımın sunulmasını sağlayan, hem ömür boyu gelişen bir süreç hem de çıktı olarak görülmektedir ve kültürel farkındalık, kültürel bilgi, kültürel duyarlılık ve kültürel uygulama (yeterlilik) olarak dört yapıdan oluşmaktadır (Şekil 1.) (Papadopoulos, 2006).

Kültürel Farkındalık

Kültürel farkındalık, kültürel yeterliliğin geliştirilmesinde ilk ve en önemli yapıdır ve kişisel değer ve inançlarının incelenmesiyle başlar. Kültürel kimlik ve etnik köken farkındalığını kazanmak ve / veya artırmak için hemşirenin kendi kişisel değerlerini ve inançlarını incelemesi, verdiği bakımın etkisinin farkında olması ve anlaması gerekir. Öz farkındalığın artırılması, başkalarının kültürel kimliğinin doğasını ve yapısını anlamaya önemli ölçüde katkı sağlayacaktır. Aynı zamanda, kişi kültürel geçmişinin değer ve inançlarını ve dolayısıyla sağlık uygulamalarını şekillendirmede önemli bir faktör olduğunun daha fazla farkına varır. Bu nedenle, "kültürel farkındalık" yapısı, kül-

Şekil 1: Papadopoulos Tilki Taylor Kültürel Yeterliliği Geliştirme Modeli

türel yeterliliğe ulaşma sürecinde önemli bir yapıyı oluşturmaktadır (Papadopoulos ve Lees, 2002; Papadopoulos, 2003; Papadopoulos ve ark., 2004; Papadopoulos, 2006; Papadopoulos, 2018).

Kültürel Bilgi

Kültürel bilgi, yazılı kaynaklar ve farklı etnik gruplardan insanlarla kurulan iletişim gibi farklı yollarla kazanılabilir. Bu yapı hemşireleri farklı kültür gruplarından insanlarla iletişim kurmaya teşvik ederek onların sağlık inançları ve davranışları hakkında bilgi edinmelerini ve karşılaştıkları sorunları anlamalarını sağlamaktadır. Bu edinilen bilgiler, kültürel grupların benzerlik ve farklılıklarının yanı sıra gruplar içindeki ve arasındaki sağlık eşitsizliklerini anlamak için

de önemlidir (Papadopoulos, 2006; Papadopoulos, Tilki ve Ayiling, 2008; Papadopoulos, 2018).

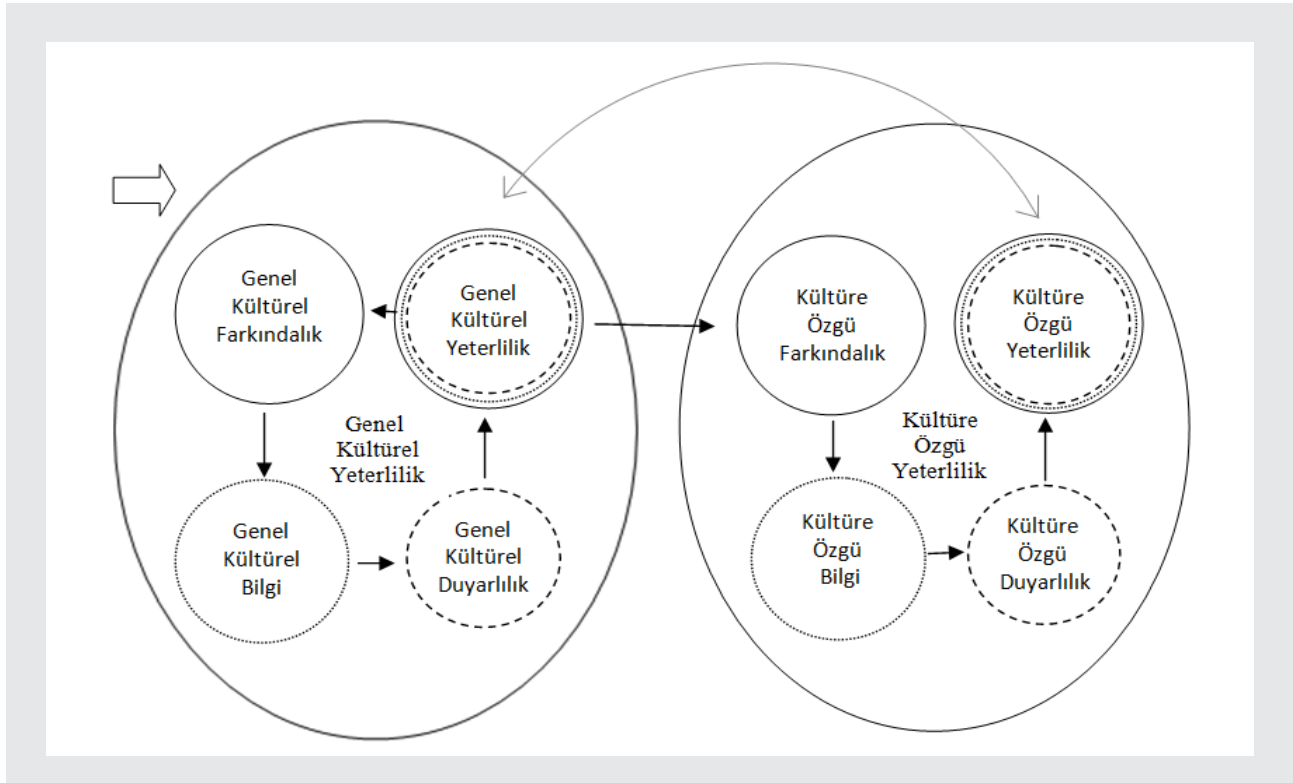
Kültürel Duyarlılık

Kültürel duyarlılığa ulaşmanın önemli bir unsuru sağlık çalışanlarının bakım verdikleri hastaları nasıl gördükleridir. Bu nedenle kültürel duyarlılık, uygun iletişim becerilerinin geliştirilmesini içerir. Hemşire - hasta ilişkisinde empati, güven, şefkat, saygı, kabul gerektiren ve kültürel uygunluğa dayalı kültürler arası ilişkileri teşvik eden gerçek bir ilişki olmalıdır (Papadopoulos ve ark., 2004; Papadopoulos, 2006; Papadopoulos ve ark., 2008; Papadopoulos, 2018).

Kültürel Uygulama (Yeterlilik)

Son aşamaya ulaşmak, önceden kazanılmış farkındalık, bilgi ve duyarlılığın sentezlenmesini ve uygulanmasını gerektirir. Bu yapıda, ihtiyacın değerlendirilmesi, klinik teşhis ve diğer bakım becerileri gibi pratik becerilere odaklanılmaktadır. Bu yapıda ele alınan, en önemli husus ırkçılık ve ayrımcılığı tanıma ve bunlara meydan okuma becerisidir (Papadopoulos ve Lees, 2002; Papadopoulos, 2003; Papadopoulos ve ark., 2004; Papadopoulos, 2006; Papadopoulos ve ark., 2008; Papadopoulos, 2018).

Tüm bunlarla birlikte, Papadopoulos, modelin "genel kültür" ve "kültüre özgü" yeterliliğin geliştirilmesine yönelik yaklaşımı vurgulamıştır. Kültüre özgü yeterlilik, hemşirelerin belirli bir etnik / kültürel gruba ilişkin kültürel değeri ve uygulamaları anlamasını sağlayacak bilgi ve becerileri ifade eder. Genel Kültüre dayalı yeterlilik ise, etnik / kültürel gruplar arasında geçerli olan bilgi ve becerilerin edinilmesi olarak tanımlanır. Papadopoulos (2006) bu bilgi ve becerilerin öğrenilmesini ve edinilmesini kolaylaştırmak için Şekil 2'de yer alan yapıları önermiştir (Papadopoulos ve ark., 2004; Papadopoulos, 2006; Papadopoulos ve ark., 2008; Papadopoulos, 2018).

Şekil 2: Papadopoulos ve Lees'in Kültüre-Genel ve Kültüre-Özgü Kültürel Yeterlilik Modeli

Papadopoulos Modelinin Hemşirelikte Kullanımı

Dünyada ve ülkemizde artan göçmen sayısına bağlı olarak düşük gelir düzeyi, damgalanma, sağlık sistemi hakkında bilgi eksikliği ve iletişim zorlukları gibi bazı sorunları da beraberinde getirmiştir (Murphy, Chikovani, Uchaneishvili, Makhashvili ve Roberts, 2018; Taylor ve Lamaro Haintz, 2018; Evgin ve Muz, 2021). Bu nedenle sağlık çalışanlarının kültürel açıdan yetkin olmaları ve farklı kültürlerden hastaların ihtiyaçlarına cevap verebilmeleri gerekmektedir. Sağlık çalışanları arasında hem hemşirelerin mezuniyet sonrası hem de hemşirelik öğrencilerinin kültürel yeterlilik konusunda eğitilmesi ve değerlendirmesi önemlidir (Tezel, 2015). Kültürel yeterliliğin geliştirilmesine yönelik modeller (Camphina-Bacote, 2002; Leininger, 2002; Purnell, 2009) ve bunu değerlendirmek için değerlendirme araçları sıklıkla kullanılmaktadır (Jeffreys ve Dogan, 2010; Perng ve Watson, 2012; Schwarz ve ark., 2015).

Papadopoulos tarafından, Papadopoulos Modeli'nin teorisine dayanarak Kültürel Yeterlilik Değerlendirme Ölçeği (Cultural Competence Assessment Tool) geliştirilmiştir (Papadopoulos, 2006). Ülkemizde Kültürel Yeterlilik Değerlendirme Ölçeği'nin (KYDÖ) geçerlik ve güvenilirliği çalışması Dıġrak ve Tezel (2022) tarafından yapılmıştır. Modelde yer alan yapıları odaklanılarak geliştirilen ölçek hem hemşirelerin hem hemşirelik öğrencilerinin, kültürel farkındalık, kültürel bilgi, kültürel duyarlılık ve kültürel yeterlilik seviyeleri belirlenmektedir. Papadopoulos Modeli ve KYDÖ dünyada farklı ülkelerde ve çeşitli alanlarda hemşirelik ile ilgili proje, araştırma, eğitim ve uygulamalarda kullanılmıştır (Papadopoulos, Shea, Taylor, Pezzella ve Foley, 2016; Repo ve ark., 2017; Geleta ve ark., 2021; Jansen ve ark., 2021; Papadopoulos ve ark., 2022; Lican ve Prosen, 2023).

Türkiye'nin de içinde olduğu 18 Avrupa ülkesinin iş birliği ile 2008-2023 yılları arasında Papadopoulos Modeli temel alınarak "Avrupa'daki Hemşireler için Kültürlerarası Eğitim" (Intercultural Education for Nurses in Europe [IENE]) projesi gerçekleştirilmiştir. Bu proje kapsamında Avrupa ülkelerinde hemşirelerin eğitimi, kültürel açıdan yetkin ve şefkatli liderlerin ve hasta güvenliği ekiplerinin geliştirilmesi, yaşlılara yönelik kültürel açıdan yetkin bakım becerilerinin oluşturulması, göçmen ve mülteci bakımında görev alanların eğitimi, yapay zekâ robotlarla çalışmaya hazırlık, dezavantajlı gruplarda çalışan hemşirelere yönelik eğitim ve bağışıklama olmak üzere 11 IENE projesi yürütülmüştür. Bu projeler ile Avrupa'da farklı kültür ve dillerden hastalarla çalışan hemşirelerin ve sağlık profesyonellerin mesleki eğitim ve öğretiminin kalitesini artırmak amaçlanmıştır (IENE, 2024).

Papadopoulos ve arkadaşları kültürel açıdan yetkin şefkat, kültürel açıdan yetkin cesaret ve kültürlerarası iletişimi kapsayan üç öğrenme aracı geliştirmek için altı Avrupa ülkesinde bir proje yürütülmüştür. Projede kültürlerarası hemşirelik ve kültürel yeterliliğe ilişkin Papadopoulos Modeli kullanılmıştır. Projenin sonunda, ortaya çıkan araçların yenilikçi öğrenme yöntemleri ve vaka çalışmaları da dahil olmak üzere önemli teorik ve pratik bileşenler içerdiği ve olumlu bir öğrenme deneyimine yol açtığı bildirilmiştir (Papadopoulos ve ark., 2016).

Papadopoulos ve arkadaşları tarafından yaşlıların refahını desteklemek için sosyal robotlar aracılığıyla, kültürel açıdan yetkin bir

yapay zekâ sistemi geliştirmeyi ve değerlendirmeyi amaçlayan "Yaşlılara Destek için Kültüre Farkında Robot ve Çevresel Sensör Sistemi" (Culture-Aware Robots and Environmental Sensor Systems for Elderly Support) projesinde İngiltere ve Japonya'da yaşlılarda randomize kontrollü bir çalışma yürütülmüştür. Bu çalışmada Papadopoulos Modeli'ne dayanan KYDÖ, robotlar tarafından kullanılmıştır. Bu çalışmanın sonuçları, bakım ortamlarındaki yaşlı yetişkinlerin psikolojik refahını iyileştirmede kültürel açıdan yetkin, sosyal yardımcı robotların önemini destekleyen kanıtlar sunmaktadır (Papadopoulos ve ark., 2022).

Jansen ve arkadaşları, üç Avrupa ülkesinden dünyanın 11 farklı ülkesine iki yönlü karşılıklı (Erasmus) değişim programına katılan 23 hemşirelik öğrencisinde kültürel, kişisel ve mesleki gelişim deneyimlerini nitel bir çalışma ile ele almıştır. Katılımcıların Papadopoulos Modeli'ne uygun olarak kültürel anlayışlarını geliştirdikleri bu çalışmada, eğitim kurumlarının Erasmus değişim programlarını benimseyen ve ev sahibi ülkede atanmış bir eğitime sahip iyi planlanmış değişim fırsatları yaratması gerektiği belirtilmiştir. Ayrıca hemşirelik öğrencilerin Papadopoulos Modeli'ne uygun olarak kültürel açıdan yetkin olma yolunda ilerlediği de belirlenmiştir (Jansen ve ark., 2021).

Kouta ve arkadaşları tarafından Güney Kıbrıs'ta çalışan toplum hemşireleri için Papadopoulos Modeli'ne dayanan kültürel yeterlilik eğitim çalışması düzenlenmiştir. Eğitimin öncesi ve sonrası kültürel yeterlilikle ilgili faktörleri belirlemek için Papadopoulos Modeli'ne dayanan ölçekten yararlanılmıştır. Eğitim sonrasında toplum hemşirelerinin %25'inin kültürel yeterlilik düzeylerinin geliştiği ve özel eğitim müdahalesinin hemşirelerin kültürel yeterlilik düzeylerini arttırmak için etkili bir yöntem olduğu rapor edilmiştir (Kouta ve ark., 2016).

Geleta ve arkadaşları (2021) tarafından Etiyopya'da sağlık kurumlarında çalışan hemşirelerde kültürel yeterliliği ve ilişkili faktörleri değerlendirmek amacıyla Papadopoulos Modeli'ne dayanan ölçekten faydalanılmıştır. Çalışma sonucunda hemşirelerin kültürel yetkinliği düşük ila orta düzeyde olduğu ve çeşitli faktörlerden etkilendiği belirtilmiştir. Ayrıca araştırmacılar tarafından hemşirelerin ve diğer sorumlu birimlerin, hemşirelerin kültürel yeterliliğini geliştirmek için desteklenmesi gerektiği vurgulanmıştır.

Repo ve arkadaşları (2017) Finlandiya'da mezun hemşirelik öğrencilerine kültürel yeterlilik değerlendirmek, kültürel yeterlilik ile ilişkili faktörlerini tanımlamak ve çok kültürlü hemşirelik öğretiminin hemşirelik eğitiminde uygulanıp uygulanmadığını tespit etmek amacıyla Papadopoulos Modeli'ne dayanan ölçeği uygulamışlardır. Çalışmanın sonucunda kültürel yetkinlik düzeyinin orta düzeyde olduğu, öğrencilerin çoğunun çok kültürlü hemşirelik eğitimini aldığı belirlenmiştir. Ayrıca araştırmacılar tarafından öğrencilerin kültürel yeterliliğini arttırmak için hemşirelik eğitiminde yer alması, öğrencilere farklı kültürlerle etkileşimde bulunmaları, dil becerileri geliştirmeleri için fırsatlar sunulması gerektiği belirtilmiştir (Repo ve ark., 2017).

Lican ve Prosen (2023) kültürlerarası hemşirelik içeriğinin Slovenya'daki hemşirelik müfredatına dahil edilmesinden on yıl sonra hemşirelik öğrencilerindeki kültürel yeterlilik düzeyini değerlendirmek için Papadopoulos Modeli'ne dayanan ölçeği kullanmışlardır.

Çalışmanın sonucu hemşirelik öğrencilerinin yüksek düzeyde kültürel yeterlilik sergilediğini göstermektedir. Slovenya hemşirelik müfredatında kültürlerarası unsurların varlığının, hemşirelik öğrencileri arasında kişisel olarak bildirilen daha yüksek kültürel yeterlilik düzeyleriyle ilişkili olduğunu ve bu yeterliliğin öğrencilerin gelecekteki mesleki ortamlarına hazırlamada büyük önem taşıdığı ileri sürülmüştür (Licen ve Prosen, 2023).

Tüm bu çalışmaların hemşireler ve hemşirelik öğrencilerinin, kültürler arası sağlık bakımına yönelik bilgi ve becerilerinin hazırlanması ve geliştirilmesinde kültürel yeterlilik eğitiminin önemini ortaya koyduğu değerlendirilmektedir. Ülkemizde değişen toplumsal yapının gereksinimi doğrultusunda hem bu modelin hem de ölçeğin yaygın olarak kullanılacağı düşünülmektedir (Tanrıverdi, 2017; Diğrak ve Tezel, 2022).

Sonuç

Son yıllarda nüfus hareketliliğinin doğal bir sonucu olarak farklı kültüre sahip kişiler ülkemize yerleşmektedir. Bu durum sağlık tesislerinin kullanımını artırmaktadır. Hemşirelerin farklı kültürlerden bireylere bakım vermesi nedeniyle yaşadığı kültürel sorunların artması, onların bu alanda geliştirilmesini ve kültürel gereksinimlere uygun bakım verecek hemşirelerin yetiştirilmesini gerekli kılmaktadır. Hemşirelerde ve hemşirelik öğrencilerinde kültürel yeterliliğin kazandırılması ve kültürel bilgi, beceri, duyarlılık ve farkındalığa sahip olması gerekmektedir. Dünyada birçok ülkede kullanılan Papadopoulos Modeli'nin, ülkemizde hemşirelik öğrencilerinin kültürel yeterliliğinin geliştirilmesi ve değerlendirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Ayrıca Papadopoulos Modeli, hemşirelik eğitiminde kültürel yeterliliği kazandırmaya yönelik yeterlilikler çerçevesinin geliştirilmesi, hemşirelik alanında verilen eğitimlere, eğitim ve öğretim müdahalelerine, uygulamalara ve yapılacak yeni araştırmalara da katkı sağlayarak hemşireliğin gelişimini destekleyeceği öngörülmektedir.

Yazarların Katkı Düzeyleri: Çalışma Fikri (Konsepti) ve Tasarımı – ED, AT; Veri Toplama /Literatür Tarama – ED; Verilerin Analizi ve Yorumlanması – ED, AT; Makalenin Hazırlanması- ED, AT; Yayınlanacak Son Haline Onay Verilmesi – ED, AT.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadıklarını açıklamışlardır.

Kongre Bilgisi: Bu çalışma, 30 Kasım-2 Aralık 2023 tarihleri arasında düzenlenen 4. Uluslararası 7. Ulusal Kültürlerarası Hemşirelik Kongresinde sözel bildiri olarak sunulmuştur.

Teşekkür: Middlesex Üniversitesi'nden Prof. Dr. Rena Papadopoulos'a sürekli desteği, tavsiyeleri ve rehberliği için büyük minnettarlık duyuyor ve modelini ile ölçeğini kullanmaya sağladığı liderlik için kendisine içtenlikle teşekkür ediyoruz.

Kaynaklar

- Aytaç, S. H. (2023). Kültürlerarası modeller merceğinden göç yönetiminde ebelik hizmetleri. *Göç Dergisi*, 10(1), 73-100. doi:10.33182/gd.v10i1.861
- Boyle, P. (2014). *An assessment of cultural competence of community public health nursing in Liffeside Health Service Area, Dublin*. DProf thesis Middlesex University School of Health and Social Sciences Work Based Learning Centre
- Camphina-Bacote, J. (2002). The process of cultural competence in the delivery of healthcare services: a model of care. *Journal of Transcultural Nursing*, 13(3), 181-184. doi:10.1177/10459602013003003
- Çakır Koçak, Y. ve Sevil, Ü. (2015). Kadın doğum kliniklerinde yatan hastalara kültürlerarası yaklaşım. *Türkiye Klinikleri Halk Sağlığı Hemşireliği-Özel Konular*, 1(3), 52-61.
- Çınar, F. ve Eti Aslan, F. (2018). İstanbul'da yaşayan Anadolu Alevilerinin Purnell'in kültürel yeterlilik modeli ile değerlendirilmesi. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 15(1), 98-111 doi: 10.14678/jhs.v15i1.4653
- Diğrak, E., & Tezel, A. (2022). Validity and reliability of the Turkish version of the cultural competence assessment tool in nursing students. *Clinical and Experimental Health Sciences*, 12(2), 486-492. doi:10.33808/clinexphealthsci.985965
- Evgin, D., & Muz, G. (2021). Nursing students learning to care for refugee patients: a qualitative study. *International Nursing Review*, 68(3), 341-348. doi:10.1111/inr.12641
- Geleta, B. A., Radie, Y. T., & Areri, H. A. (2021). Cultural competence and its associated factors among nurses working in tertiary hospitals: a cross-sectional study: cultural competence, nurses, tertiary hospital. *Research Square*. doi:10.21203/rs.3.rs-754525/v1
- Giger, J., & Davidhizar, R. (2002). The Giger and Davidhizar transcultural assesment model. *Journal of Transcultural Nursing*, 13(3), 185-188. doi: 10.1177/10459602013003004
- Güven, E. (2021). Kültürel marjinalite teorisi ve hemşirelikte kullanımı. *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 8(2), 245-251. doi: 10.31125/hunhemsire.968960
- Intercultural Education of Nurses in Europe (IENE). (2024). PTT/IENE Model. Retrieved date: 28.01.2024. Retrieved from: <https://ieneproject.eu/introduction.php>
- International Organization for Migration (IOM). (2022). World Migration Report, 2022. Retrieved date: 28.01.2024. Retrieved from: <https://worldmigrationreport.iom.int/wmr-2022-interactive/>
- Jansen, M. B., Lund, D. W., Baume, K., Lillyman, S., Rooney, K., & Nielsen, D. S. (2021). International clinical placement: experiences of nursing students' cultural, personal and professional development; a qualitative study. *Nurse Education in Practice*, 51(102987), 1-9. doi: 10.1016/j.nepr.2021.102987
- Jeffreys, M. R., & Dogan, E. (2010). Factor analysis of the transcultural self-efficacy tool (TSET). *Journal of Nursing Measurement*, 18(2), 120-139. doi: 10.1891/1061-3749.18.2.120
- Kouta, C., Vasiliou, M., & Raftopoulos, V. (2016). Improving the cultural competence level of community nurses through an intervention. *Journal of Family Medicine*, 3(9), 1-5.
- Leininger, M. (2002). Culture care theory: a major contribution to advance transcultural nursing knowledge and practices. *Journal of Transcultural Nursing*, 13(3), 189-192. doi: 10.1177/10459602013003005
- Ličen, S., & Prosen, M. (2023). The development of cultural competences in nursing students and their significance in shaping the future work

- environment: a pilot study. *BMC Medical Education*, 23(819), 1-9. doi: 10.1186/s12909-023-04800-5
- Murphy, A., Chikovani, I., Uchaneishvili, M., Makhashvili, N., & Roberts, B. (2018). Barriers to mental health care utilization among internally displaced persons in the republic of Georgia: a rapid appraisal study. *BMC Health Services Research*, 18(1), 106. doi: 10.1186/s12913-018-3113-y
- Okeya, O. E. (2021). A critical analysis of transcultural nursing. *International Journal of Scientific Development and Research*, 6(1), 31-34. doi: 10.31125/hunhemsire.968960
- Organisation for Economic Co-operation and Development (OECD). (2024). International Migration Outlook. Retrieved date: 28.01.2024. Retrieved from: <https://www.oecd.org/migration/international-migration-outlook-1999124x.htm>
- Papadopoulos, C., Castro, N., Nigath, A., Davidson, R., Faulkes, N., Menicatti, R., ..., & Sgorbissa, A. (2022). The CARESSES randomised controlled trial: Exploring the health-related impact of culturally competent artificial intelligence embedded into socially assistive robots and tested in older adult care homes. *International Journal of Social Robotics*, 14(1), 245-256. doi: 10.1007/s12369-021-00781-x
- Papadopoulos, I. (2003). The Papadopoulos, Tilki and Taylor model for the development of cultural competence in nursing. *Journal of Health, Social and Environmental Issues*, 4(1), 5-7.
- Papadopoulos, I. (2006). *The Papadopoulos, Tilki and Taylor model of developing cultural competence*. Edinburgh, Churchill Livingstone Elseviers.
- Papadopoulos, I. (2018). *Culturally competent compassion: a guide for healthcare students and practitioners*. New York: Routledge.
- Papadopoulos, I., & Lees, S. (2002). Developing culturally competent researchers. *Journal of Advanced Nursing*, 37(3), 258-264. doi: 10/1046/j.1365-2648.2002.02092.x
- Papadopoulos, I., Shea, S., Taylor, G., Pezzella, A., & Foley, L. (2016). Developing tools to promote culturally competent compassion, courage, and intercultural communication in healthcare. *Journal of Compassionate Health Care*, 3(2), 1-10. doi: 10.1186/s40639-016-0019-6
- Papadopoulos, I., Tilki, M., & Ayiling, S. (2008). Cultural competence in action for CAMHS: Development of a cultural competence assessment tool and training programme. *Contemporary Nurse*, 28(1-2), 129-140. doi: 10.5172/conu.673.28.1-2.129
- Papadopoulos, I., Tilki, M., & Lees, S. (2004). Promoting cultural competence in healthcare through a research-based intervention in the UK. *Diversity in Health and Social Care*, 1(2), 107-116.
- Perng S. J., & Watson R. (2012). Construct validation of the nurse cultural competence scale: A hierarchy of abilities. *Journal of Clinical Nursing*, 21(11-12), 1678-1684. doi: 10.1111/j.1365-2702.2011.03933.x
- Purnell, L. D. (2009). *Guide to culturally competent health care*. Davis Company, Philadelphia.
- Repo, H., Vahlberg, T., Salminen, L., Papadopoulos, I., & Leino-Kilpi, H. (2017). The cultural competence of graduating nursing students. *Journal of Transcultural Nursing*, 28(1), 98-107. doi: 10.1177/1043659616632046
- Russell, R., Brunero, S., & Lamont, S. (2014). Reflecting on transcultural care; Culture care theory and mental health nursing. *Austin Journal of Nursing & Health Care*, 1(2), 1-4.
- Schwarz, J. L., Witte, R., Sellers, S. L., Luzadis, R. A., Weiner, J. L., Dominigo-Snyder, E., & Page, J. E., Jr (2015). Development and psychometric assessment of the healthcare provider cultural competence instrument. *Inquiry: a Journal of Medical Care Organization, Provision and Financing*, 52(0046958015583696), 1-8. doi: 10.1177/0046958015583696
- Soylu, Z., Ergöz, S. Z., Yağcan, H., Bilgiç, D. ve Aluş Tokat, M. (2023). Leiningen kültür bakımı çeşitliliği evrenselliği teorisine dayalı göçmen gebe okulları. *Kadın Sağlığı Hemşireliği Dergisi*, 9(Özel Sayı-1), 49-55.
- Tanrıverdi, G. (2017). Hemşirelerde kültürel yeterliliği geliştirmeye yönelik yaklaşım ve öneriler. *Florence Nightingale Hemşirelik Dergisi*, 25(3): 227-236. doi: 10.17672/fnijn.343261
- Taylor, J., & Lamaro Haintz, G. (2018). Influence of the social determinants of health on access to healthcare services among refugees in Australia. *Australian Journal of Primary Health*, 24(1), 14-28. doi: 10.1071/PY16147
- Tezel, A. (2015). The concept of culture in foreign nursing education curriculum examples. *Türkiye Klinikleri Halk Sağlığı Hemşireliği-Özel Konular*, 1(3), 105-110.
- Topaloğlu Ören, E. D., Yaşar, Ö., Tok Yanık, N. ve Kavlak, O. (2024). Doğum sonu dönemdeki kadınların aile planlaması yöntemlerine yönelik tercihlerinin kültürel yaklaşımla incelenmesi. *Sağlık Bilimlerinde Değer*, 14(1), 71-82. doi: 10.33631/sabd.1126655
- Türkiye Cumhuriyeti İç İşleri Bakanlığı Göç İdaresi Başkanlığı. (2024). Göç alanındaki güncel veriler. Erişim tarihi: 28.01.2024. Erişim adresi: <https://www.goc.gov.tr/ikamet-izinleri>
- Uluslararası Sağlık Hizmetleri (USHAŞ). (2024). Sağlık turizmi verileri. Erişim tarihi: 28.01.2024. Erişim adresi: <https://www.ushas.com.tr/saglik-turizmi-verileri/>
- Yalçın Gürsoy, M., & Tanrıverdi, G. (2020). Evaluation of violence against elderly people of different cultures by using the "Purnell Model for Cultural Competence". *Florence Nightingale Journal of Nursing*, 28(1), 83-96. doi: 10.5152/FNJNI.2020.18088